

Sofi Oksanen **Tisztogatás**

Scolar

A falnak füle van, s a fülben gyönyörű fülbevaló

PAUL-EERIK RUMMO

ELSŐ RÉSZ

Válasz minden, tudnánk bár a kérdést

PAUL-EERIK RUMMO

1949. május

A SZABAD ÉSZTORSZÁGÉRT!

Meg kell próbálnom írni, hogy meg ne örüljek, és össze ne roppanjon a lelkem. Ide rejtem a füzetkémet a búvóhely padlója alá. Itt senki nem fogja megtalálni, még ha engem meg is találnának. Ez az élet nem férfinak való. Az embernek szüksége van a másik emberre és valakire, akihez beszélhet. Igyekszem minél több fekvőtámaszt csinálni, gondot fordítani az izmaimra, de már nem férfi vagyok, hanem halott. A háza körüli munkákat a férfi végzi, de az én házámban asszony, s ez a férfi számára szégyen.

Liide állandóan közeledni próbál. Miért nem hagy békén? Hagymaszagot áraszt. Mi késlelteti az angolokat? Hol marad Amerika? Minden borotvaélen táncol, semmi sem biztos.

Hol van a kislányom, Linda, és hol van Ingel? Kibirhatatlanul vágyódom utánuk.

Eerikfia Hans Pekk, észtt paraszt

1992. Nyugat-Észtország

MINDIG A LÉGY GYŐZ

Aliide a legyet bámulta, és a légy kidülledő szemmel visszabámult rá. Aliidét hányinger kerülgette. Döglégy. Szokatlanul nagy, hangos, és alig várta, hogy lerakja a petéit. Leste-várta, hogy bejusson a konyhába, úgy dörgölte a szárnyait és a lábait a szobaablak függönyén, mint aki étkezéshez készülődik. Persze a hús vonzza, a hús és semmi más. A lekvárok meg minden egyéb befőtt biztonságban van, de az a hús! A konyha ajtaja csukva volt. A légy várt. Arra várt, hogy Aliide meg-unja az üldözést, és kimenjen a szobából, kinyissa a konyha ajtaját. Légycsapó csattant a függönyön. A függöny meglebbent, a csipkevirágok meggyűródtek, az üveg mögül török szekfű villant elő, ám a légy tovareppent, majd leereszkedett az ablaküvegre, s kellő távolságban ott peckeskedett Aliide feje felett. Nyugalom! Erre volt most szüksége Aliidénak, hogy biztos kézzel célba találjon.

Az asszonyt reggel a légy ébresztette. Homlokának ráncai között, akárha országúton járna, pökhendi zümmögéssel, nyugodtan sétafikált. Aliide ledobta

magáról a takarót, és a konyhaajtóhoz szaladt, hogy becsukja. A lény még nem eszelt fel rá, hogy behussanjon oda. Ostoba volt. Ostoba és gonosz.

Aliide keze a légycsapó simára koptatott nyelét szorongatta, és újra lesújtott. A hasadozott bőr az ablaküvegen csattant, az ablak megremegett, a függőnycsiptetők megcsörrentek, a karnis mögött a függőnytartó pamutfonál megrezzent, ám a légy, mintha csak gúnyolódni akarna, ismét elmenekült. Aliide már több mint egy órája próbálta kiiktatni az élők sorából, a légy azonban minden egyes csapásnál diadalmaskodott, s most ott zümmögött a mennyezet környékén. Pöcegödör nevelte, undorító döglégy! Aliide egyszer még úgyszólván elkapja! Most pihen egy kicsit, aztán agyoncsapja, utána nyugodtan hallgathatja a rádiót, és foglalkozhat a befőzéssel. Várja a sok málna és az érett, lédús paradicsomok. Ebben az évben különösen jó volt a termés.

Megigazgatta a függőnyt. Az esőáztatta udvar szürkén árválkodott, a nyírfák nedves ágai és lekonyult levelei sírósan rezegtek, a hajladozó fűszálak hegyéről vízcseppek hulldogáltak. És alattuk valami hevert. Valamiféle batyu. Aliide hátrahúzódott a függöny mögé. Újra kikukucsált, maga elé húzta a csipkefüggőnyt, hogy az udvarról ne lehessen látni őt, és visszafojtotta a lélegzetét. Tekintete súrolta a légypiszkot az ablakon, majd megállapodott a villámsújtotta nyírfa előtti fűvön.

A batyu nem mozdult, és a méretén kívül mást nem is lehetett megállapítani róla. A szomszéd Aino a nyáron, amikor éppen Aliidéhez tartott, ugyanennek a nyírfának a tetején fényjelenséget vett észre, és nem is mert tovább menni, hanem hazasietett, és telefonon kérdezte Aliidét, hogy minden rendben van-e, s hogy ufó járt-e az udvarán. Aliide nem észlelt semmi rendkívülit, de Aino biztos volt benne, hogy ufók voltak Aliide háza előtt, ahogy Meelisnél is. Me-

elis az eset után nem is tudott másról beszélni, csak az ufókról. Az ember nagyságú, csatakos batyu azonban nagyon is eviláginak látszott, beleolvadt a tájba. Talán valamelyik falubeli részeges alak nyúlt ki az udvarán. De hát azt mégiscsak hallotta volna Aliide, ha az ablaka alatt lármázik valaki! A hallása még mindig kiváló. Az alkohol szagát a falakon át is megérzi. A szomszéd részeg banda nemrég zörgött el traktorral – és lopott benzinnel – a háza előtt, azt a zajt nem lehetett nem meghallani. Néhányszor áthajtottak az árkon, s csaknem letarolták a kerítését. Errefelé már nincs más, mint ufók, öregek és egy csapat eszement huligán. Szomszéd Aino többször is ájtött hozzá éjszákára, amikor a srácok túlságosan nekivadultak. Aino tudta, hogy Aliide nem fél tőlük, s ha kell, szembe is száll velük.

Aliide letette az apja által készített légycsapót az asztalra, a konyhaajtóhoz osont, s már megragadta a kilincset, amikor eszébe jutott a légy. Az csak arra várt, hogy kinyissák az ajtót. Aliide visszatért az ablakhoz. A batyu változatlanul ott hevert, ugyanúgy, ahogy az imént. Ember formájú volt, szőke haja kiviláglott a fű közül. Él-e még egyáltalán? Aliide mellkasát izgalom szorította össze, szíve hevesen dobogott. Kimenjen az udvarra? Vagy ostobaság volna? Könnyelműség? És ha a batyu tolvajok csalija? Nem, az nem lehet. Senki nem hívta őt az ablakhoz, senki nem kopogtatott a bejárati ajtón. Ha nincs az a légy, akkor észre sem vette volna a batyut, mielőtt kilépett volna az udvarra. És mégis... A légy nyugton volt. Aliide besurrant a konyhába, és gyorsan becsukta maga mögött az ajtót. Hallgatózott. A hűtőszekrény hangos surrogása elnyomta a tehénistálló csöndjét, amely az éléskamrán keresztül szivárgott be a konyhába. Nem hallatszott a jól ismert zümmögés, a légy talán a szobában maradt. Aliide begyűjtött a tűzhelybe, megtöltötte a meleg vizes üstöt, és be-

kapcsolta a rádiót. Az elnökválasztásról beszéltek, hamarosan jön a sokkal fontosabb: az időjárás-jelentés. Szeretett volna hozzáfogni napi teendőihez, de a szeme sarkából látta a konyhaablakon át a batyut, s ez zavarta. Ugyanúgy nézett ki, mint amilyenek a szoba ablakából tűnt, még mindig ember formája volt, s úgy rémlett, magától nem megy sehová. Aliide kikapcsolta a rádiót, és visszatért az ablakhoz. Csend volt, olyan csend, amilyen késő nyári napon honol egy elnéptelenedő ész falun. Csupán a szomszéd kakasa kukorékolt, más nem hallatszott. Különös volt ez a csend abban az évben, egyszerre várakozás teli és vihar utáni csend. Hasonlatos ahhoz, ahogyan a hosszúra nyúlt fű tapadt Aliide ablakához, nyirkosan, némán, rezzenetlenül.

Aliide megkapargatta aranyfogát, valami a fogai közé ragadt. Körmével piszkálta a hasadékokat, s közben hallgatózott, de csak a köröm sercegő hangját hallotta, s hirtelen belehasított a gerincébe. Abbahagyta a fogvájást, és figyelmét a batyura összpontosította. Zavarták az ablaküvegen lévő foltok. Letörölgette a mosogató ronggyal, majd a rongyot a mosogatótálba hajította, levette a kabátját a fogasról, belebújt. Ekkor eszébe jutott az asztalon hagyott kézitáska, felkapta, körülnézett megfelelő rejtékhelyet keresve számára, és bedugta a konyhaszekrénybe. A szekrény tetején finn dezodoros flakon állt. Azt is ugyanoda rejtette, s még rátette a fedelet a cukortartóra, amiből Imperial Leather szappan kandikált ki. Csak ezután fordította el halkán a kulcsot a belső ajtó zárjában, és kinyitotta az ajtót. Megállt az előtérben, fogta a bot céljául szolgáló, borókafenyőből készült vasvillanyelet, de aztán lecsérélte gyári készítésű sétabotjára, majd azt is félretette, és az előtérben található munkaeszközök közül a kasza mellett döntött. Még egy pillanatra a falnak támasztotta, lesimította a haját, megigazította a hajcsatját, a homlokáról gondosan a füle

mögé tűrte a haját, újra megragadta a kaszát, félretolta a bejárati ajtó kitámasztóját, kinyitotta a zárat, és kilépett az udvarra.

A batyu most is ott hevert a nyírfák alatt. Aliide közelebb ment hozzá, ám közben szemmel tartotta, azt fürkészte, vannak-e mások is a közelben. A batyu egy lány volt. Sáros, mocskos, rongyos, de mégiscsak lány. Egy teljesen ismeretlen lány. Hús-vér ember, nem holmi égi jel a jövőből. Töredezett körmeiről lepattozott a vörös lakk. Arcára csíkokat vont a szétfolyt szemfesték, a ráboruló, egykor göndör fürtökön a hajlakk parányi gömböcskék füzérének látszott. Fűzfalevél ragadt középük. Az erősen szőkített haj töve zsírosan sötétlett. A piszok alatt a bőre mégis áttetszően fehérlett, mint a Weisser Klarapfel alma, alsó ajkán a kiszáradt, repedezett bőr alól paradicsompirosan villant elő a természetellenesen fénylő, friss hús. Ettől hártyszerűnek tűnt a piszok, amely arra várt, hogy letisztogassák, mint a hidegen tárolt almáról a viaszbevonatot. Szemhéjának redőiben összetömörödött a lila festék, áttetsző, fekete harisnyanadrágján felfutottak a szemek. Feszés, jó anyagból készült, nem ráncosodott a térdénél. Nyilvánvalóan nyugati termék. Sáros volt ugyan, mégis csillogott. Egyik lábbelije a földön hevert: a házi papucs flanel bélése szürkére és rücskösre kopott, a sarkánál lyuk tátongott. A papucs peremén cakkosra vágott, felperdült szélű műbőr dísz és két nikkelezett szegecs. Aliide is ugyanilyen papucsot hordott. Szovjet áru. A dísz új korában drapp színű volt, a bélés puha rózsaszín, mint egy bájos, frissen mosott malac oldala. A ruha? Nyugati. Túl jó anyag ahhoz, hogy hazai legyen. És az ilyen öv sem származhat máshonnan, mint nyugatról. Amikor Talvi legutóbb hazalátogatott Finnországból, ő viselt ilyen széles övet. Azt mondta, hogy ez most nagy divat, és divat dolgában a lánya igencsak jól tájékozott volt. Aino valami hasonlót kapott az

egyházi segélycsomagból. Igaz ugyan, hogy semmi hasznát nem vette, de végül is ingyen kapta – a finnek megengedhetik maguknak, hogy új ruhaneműket is kiselejtezzenek. A csomagban jöttek még pólók is és széldzseki, el is kellene menni, és elhozni még néhányat. Ennek a lánynak a ruhája azonban aligha származik segélycsomagból, ahhoz túlságosan elegáns. Nem is idevalósi.

A lány feje mellett zseblámpa. Meg egy sáros térkép.

Ahogy Aliide közelebb hajolt, látta a lány résnyire nyitott szájában a fogakat. Túlságosan fehérén csillogtak. A fehér fogak között hosszú sor sötét tömés virított. A csukott szemhéjak alatt idegesen vibráltak a szemgolyók.

Aliide a kasza nyelvvel megbökte a lányt, de az nem mozdult. Hiába szólongatta, csipkedte, a szemhéja sem rebbent. Aliide esővizet hozott a lábmosó táliban, és ráspriccelte a lányra. A lány csecsemőpózba rándult, kezét védekezőn a feje elé kapta. Szája kiáltásra nyílt, de csak suttogó hang jött ki belőle:

– Ne! Vized ne! Elég!

Az elsuttogott szavak után hirtelen felült, szeme tágra nyílt. Aliide a biztonság kedvéért hátrébb húzódott. A lány tátott szájjal, némán nézett Aliide felé, riadt tekintete azonban nem rá irányult. A semmibe révedt. Aliide azon a hangon, amivel a nyugtalan háziállatokat csillapítják, nyugtatgatta, hogy nincs mitől tartania. A lány tekintete továbbra is kifejezéstelen maradt, ám a tátott szájban volt valami ismerős. Nem magában a lányban, hanem a viselkedésében, abban, ahogy a viasszerű bőr alatt érzések rezdültek, amelyek nem tudtak a felszínre törni, s abban, ahogyan a test éberén figyelt, bár a tekintet üresnek tűnt. Orvosra volna szüksége, ez nyilvánvaló. Aliidénak nem volt kedve pátyolgatni ezt az ismeretlen, furcsa lényt, úgyhogy azt ajánlotta, orvost hív.

– Ne!

Bár a tekintet továbbra is tétova maradt, a hang határozottnak tűnt. A kiáltást szünet követte, majd hirtelen egymásba botló szavak sorjáztak arról, hogy nem tett semmi rosszat, s hogy miatta nem kell hívni senkit. A szavak egymásnak ütődtek, szókezdet szóvégebe fonódott. Orosz akcentussal beszélt.

A lány orosz volt. Észtil beszélő orosz.

Aliide még távolabbra húzódott tőle.

Új kutyát kellene beszerezni. Vagy kettőt.

A frissen élezett kasza csillogott, bár az eső szürkévé tompította a fényt.

Aliide ajka fölött izzadság gyöngyözött.

A lány tekintete lassan kitisztult, először a földet vette szemügyre, a lapulevél egyik, majd másik levelét, aztán távolabb a virágágyást szegélyező köveket, a szivattyút s az alatta álló tálat. Tekintete visszatért az ölére, megállapodott a kezén, majd tovább siklott Aliide kaszájának a nyelére, ám onnan nem emelkedett feljebb, hanem újra a tenyerére tévedt, a kézfejen lévő horzsolásokra, a töredezett körmökre. Mintha csak számba vette volna testrészeit, talán összeszámolta őket, kar, csukló és tenyér, a kezét is végigfuttatta rajtuk, valamennyi ujj a helyén van, aztán a papucs nélküli láb ujjai, lábfej, boka, lábszár, térd és comb. Tekintete nem húzódott tovább a csípőre, hanem hirtelen átugrott a másik lábfejre és a papucsra. Lassan a papucs felé nyújtotta a kezét, megfogta, és belebújtatta a lábát. A papucs megcsusszant. A lány közelebb húzta magához papucsos lábát, és a bokáját szemlélte. Nem úgy, mint aki attól tart, hogy kifecamodott vagy eltört a bokája, hanem mint aki nem emlékszik rá, milyen formájú is egy boka, vagy ahogyan a vak ember vizsgálgat egy idegent. Végül sikerült felállnia, de még mindig nem nézett Aliidéra, hanem feltápász-

kodván a haját igazgatta, az arca elé simította, bár nedves és nyálkás volt, úgy vonta maga elé, mint egy elnéptelenedett ház szakadozott függönyét, amelynek már nincs mit eltakarnia.

Aliide szorosan markolta a kasza nyelét. Talán őrült a lány. Esetleg megszőkött valahonnan. Honnan tudhatná. Talán csak megzavarodott, talán történt valami, s attól lett ilyen. Vagy talán mégis egy orosz tolvajbanda csalija.

A lány feltornázta magát a nyírfák alatt álló padra. A szél a feje fölött lengette az ágakat, de ő nem húzódott félre, bár össze-összerezzen az arcába csapódó levelektől.

– Menj arrébb az ágaktól!

A lány meghökkent. Arc kifejezésébe a hökkeneten kívül valami más is vegyült. Mintha emlékezett volna valamire. Talán arra, hogy ki is lehet tért az arcát csapkodó levelek elől? Aliide hunyorgott. Ez bolond!

A lány távolabb csúszott az ágaktól. Ujjai szorosan ráfonódtak a pad szélére, mintha attól tartott volna, hogy leszédül róla. A keze mellett egy fenőkö hevert. Remélhetőleg nem olyan, aki könnyen dühbe gurul, és kövekkel meg fenőkövel kezd dobálózni. Talán nem kellene hergelni. Nem árt az óvatosság.
– Voltaképpen honnét kerültél ide?

A lány többször is szóra nyitotta a száját, mielőtt hangok formálódtak volna, tétova mondatok Tallinnról és egy autóról. Szavai egymásba botlottak, mint korábban is, összetorlódtak, amikor nem kellett volna, idő előtt egymásba fonódtak, és furcsán csiklandozták Aliide fülét. Nem a szavak voltak szokatlannak, nem is az orosz akcentus. Valami más oka volt. A lány észet beszédében egyéb furcsaság is feltűnt neki. Bár ez a koszos, fiatal lány a ma gyermeke volt, a döcögő mondatok mintha porladó papírok és penészes, fényképeitől meg-

fosztott albumok világából érkeztek volna. Aliide kihúzta hajából a hajtűjét, a fülébe dugta, és megforgatta benne, majd ismét a hajába tűzte. A csiklandó érzés nem szűnt meg. A lány nem e vidékről való, villant az eszébe, talán nem is Észtországból. De ki más beszélhetné ezt a tájszólást? A falu segédlelkésze észtil beszélő finn. Mielőtt ide került volna, tanult észtil, és jól is beszélt a nyelvet, minden istentiszteletet és búcsúztatót észtil tartott, s már senkinek eszébe sem jutott, hogy panaszt emeljen azért, mert nincs észtil papjuk. A lány észtil beszédének azonban volt még valami más, valami régies, molyos és megsárgult árnyalata is. Mintha holt nyelvet beszélt volna.

Szakadozott mondataiból kiderült, hogy az este valakivel Tallinnba tartott autóval, s azzal a valakivel összeszólalkozott, s az a valaki megütötte őt, mire ő elmenekült.

– Ki az a mi? – kérdezte végül Aliide.

A lány ajkai egy ideig ismét hangtalanul mozogtak, mielőtt kinyögte volna, hogy a férjével utazott.

A férjével? Van férje? Vagy mégiscsak tolvajok csalija volna? Ahhoz túlságosan zavarodott. Vagy éppen az volna a cél, hogy szájalmat ébresszen? Mert senkinek nincs szíve elzavarni a háza elöl egy ilyen kislányt? A tolvajoknak vajon az ő házára vagy az erdejére fáj a foguk? Minden fát nyugatra visznek, s még távolról sem ért véget az a jogi eljárás, amit Aliide a saját földjei visszaigényléséért indított, bár ezzel nem kellene, hogy gond legyen. A falubeli öreg Mihkel bíróság elé került, amikor rálőtt az erdeje kivágására érkező emberekre. Nem sokat kapott érte, a bíróság megértőnek mutatkozott. Mihkel földjeinek visszaigénylése még folyamatban volt, amikor egyszer csak finn fakitermelő gépek jelentek meg, hogy kivágják a fáit. A rendőr sem avatkozott közbe,

s ugyan miként is védelmezhetne volna egész éjszaka egyetlen ember erdejét, különösen akkor, amikor ez az ember hivatalosan még nem is volt tulajdonosa az erdejének. Fák tünedeztek el az erdőből, s végül Mihkel lelőtt néhányat a tolvajok közül. Ebben az országban mostanság minden lehetséges, Mihkel erdejéből azonban több fát már nem vágtak ki engedély nélkül.

A falubeli kutyák ugatni kezdtek, a lány összerezsent, s megpróbált a drótkerítésen át az út felé lesni. Az erdő felé még csak nem is pillantott.

– Ki az a mi? – ismételte meg a kérdést Aliide.

A lány megnyalta az ajkát, hol az asszonyra, hol a kerítésre sandított, és félszeg mozdulatokkal, ám beszédjéhez és állapotához képest mégis fürgén nekilátott, hogy felhajtsa ruhája ujját. A felgyűrt ruhaujj alól elővillanó, zúzódásokkal tarkított karját Aliide felé nyújtotta, mintegy az elmondottak bizonyítékaként, miközben fejét félrefordította, a kerítés felé.

Aliide elborzadt. A lány nyilvánvalóan részvétet akar kelteni, talán be akar menni a házba és körülnézni, akad-e valami ellopni való. A kék-zöld foltok azonban valódiak. Ennek ellenére Aliide így szólt:

– Régieknek látszanak. Régi foltok.

A friss, véres zúzódások láttán verejtékcseppek jelentek meg Aliide ajka fölött. A nyomokat el szokták takarni, és mélyen hallgatnak róla. Mindig is így volt ez. A lány talán észrevette az asszony zavarodottságát, mert hirtelen, szaggatott mozdulatokkal ráhúzogatta sebeire a ruhaujjat, mintha csak most fogta volna fel, hogy szégyenkeznie kell, amiért felfedte őket, majd a kerítés felé fordulva, nekihevíelve mondta, hogy sötét volt, és nem tudta, hol jár, és csak futott, futott. Szakadozott mondatai annak bizonygatásával végződtek, hogy már indul is, nem akar Aliide terhére lenni.

– Várj itt! Hozok Palderjan nyugtatót és vizet – mondta Aliide, és megindult a ház felé. Az ajtóból még lopva visszaneézett a lányra, aki ott gubbasztott moccanatlanul a padon. A lány tényleg félt. Áradt róla a félelem szaga. Aliide észrevette, hogy a száján keresztül lélegzik. Ha csali, akkor attól fél, aki ide küldte. Talán van is rá oka, talán neki, Aliidénak is félnie kellene, talán úgy kellene értelmeznie a lány kezének reszketését, hogy legjobb volna, ha bezárná az ajtót, és bent maradna, kizárná a lányt, menjen, ahová akar, csak tűnjön el innen, s hagyja őt, idős asszonyt békében. Csak ne teregesse itt szét a félelem undorító, jól ismert szagát. Talán valami banda tűnt fel a környéken, hogy kifürkésze a házakat? Telefonálnia kellene, és kérdezősködni? Vagy egyenesen az ő házához jött a lány? Hallotta valaki, hogy a lányát, Talvit várja látogatóba Finnországból? De hát ez ma már nem akkora ügy, mint hajdanán.

A konyhában Aliide vizet merített a söröskorsóba, és Palderjan cseppeket kevert bele. Az ablakból rá lehetett látni a lányra. Meg se moccan. Aliide a valeriana mellé még bevette a szívgyógyszerét is, bár nem volt ebédidő, majd visszament az udvarra, és odanyújtotta a korsót a lánynak. Az megragadta, alaposan megszaglászta, letette a földre, fellökte, és csak bámulta, miként folyik szét a tartalma. Aliide érezte, hogy elönti a méreg.

– Nem jó neked a víz?

A lány az ellenkezőjét bizonygatta, de tudni akarta, mit tett bele Aliide.

– Csak valerianát.

A lány hallgatott.

– Mi okom volna rá, hogy hazudjak?

A lány futó pillantást vetett Aliidéra. Arckifejezésében volt valami hamis, ami zavarta ugyan Aliidét, de azért kihozta a konyhából a Palderjan üvegcsét és

egy tele korsó vizet. Odanyújtotta a lánynak, aki megszagolván meggyőződött felőle, hogy csak víz van benne. A Palderjan üvegcsét is felismerni látszott, s a korsóba csöpögtetett belőle néhány cseppet. Aliide ingerült lett. Kötelkedik vele ez a lány? Vagy csak egyszerűen bolond. Megszökött a kórházból. Emlékezett a Koluveréből kiszabadult nőre, aki szeretetsomagból származó estélyi ruhában, mezítláb bóklászott a faluban, és arcul köpte a szembe jövőket.

– Most már megfelel a víz?

A lány mohón kortyolt, állán végigcsorgott a víz.

– Az imént próbáltalak ébresztetni, de csak azt kiabáltad, hogy vizet ne.

A lány szemmel láthatóan semmire nem emlékezett, előbbi kiáltása azonban ott visszhangzott Aliide fejében, koponyája egyik feléből átgördült a másikba, ide-oda pörgött, és előhívott valami sokkal korábban történt eseményt. Az emberből meglepő módon ugyanolyan hang tör fel, ha sokszor víz alá nyomják a fejét. A lány hangjában ezt az árnyalatot lehetett felfedezni. Prüszkölés hallatszott ki belőle, fuldoklás és reménytelenség. Aliide kezébe fájdalom hasított, fájdalom, melyet az a vágy idézett elő, hogy képen törölje a lányt. Fogd be a szád! Tűnj el! Eredj innen! De talán tévedett. Lehet, hogy a lány azért fél a víztől, mert egyszer kis híján vízbe fúlt egy kiránduláson. Talán mindez csak az ő, Aliide agyszüleménye, talán csak az ő fejében fonódtak össze olyan dolgok, amelyeknek valójában semmi közük nincs egymáshoz. Talán csak az ósdi, megsárgult nyelv, amelyet a lány beszélt, indította őt ilyen gondolatokra.

– Éhes vagy?

A lány mintha nem értette volna a kérdést, vagy soha ilyesmit nem kérdeztek volna tőle.

– Várj itt! – utasította Aliide, és újra bement a házba, behúzva maga mögött az ajtót. Hamarosan rozskenyérrrel és vajtartóval tért vissza. A vajat illetően egy pillanatra elbizonytalanodott, ám aztán mégis magához vette a tálkát. Annyira mégsem szűkölködik, hogy ne juttathasson egy falatkát a lánynak. Jó kis csali, szó mi szó, még a maga fajta sokat tapasztalt ember is ilyen könnyen a hatása alá kerül. Aliide kezéből a fájdalom felkúszott a vállába. Túlságosan erősen szorította a vajtartót, igyekeztél leküzdeni a késztetést, hogy megüsse a jövevényt. A sáros térkép már nem volt a gyepen. Talán zsebre vágta a lány.

Az első szelet kenyér egészben tűnt el a lány szájában. Csak a harmadik szeletre mert vajat tenni, de azt is kapkodva, középre lökött egy kis darabkát, ráhajtotta a szelet másik felét, összenyomta, hogy a vaj szétterüljön köztük, és beleharapott. Varjú káromgott a kertkapun, kutyák ugattak a faluban, a lány azonban minden figyelmét a kenyérre összpontosította, s már nem rezgett össze a hangoktól, mint korábban. Aliide észrevette, hogy kalucsnijai úgy fénylenek, mint a frissen fényezett csizmák. A nedves fűből nyirkosság áradt szét a lábában.

– Akkor most mi van? Nyomokban van a férjed? – kérdezte Aliide, miközben figyelte, hogyan eszik a lány. Éhsége valódi. De az a félelem! Csak a férjétől fél vajon?

– Igen, a nyomokban van. A férjem.

– Telefonáljak anyádnak, hogy jöjjön érted? Vagy hogy tudja, hol vagy.

A lány megrázta a fejét.

– Akkor hát valamelyik barátodnak. Vagy rokonodnak.

A lány ezúttal még hevesebben rázta a fejét.

– Vagy valakinek, aki nem fogja elárulni a férjednek, hogy merre vagy.

Ismételt fejrázás. A piszkos haj félrelibbent, szabaddá téve az arcát. A lány viszszaigazgatta, s bár össze-összerezzen, inkább tűnt normálisnak, mint bolondnak. Tekintete sanda volt ugyan, és csak lopva nézett Aliidéra, de szemében nyoma sem volt őrült lobogásnak.

– Én sem tudlak elvinni sehová. Ha volna is autóm, nincs benzin. Naponta egyszer talán jön erre busz a faluból, de ez nem biztos.

A lány bizonygatta, hogy mindjárt megy.

– Ugyan hová mennél? A férjedhez?

– Jaj, nem!

– Akkor hát hová?

A lány a papucs orrával az előtte lévő virágágyás szélén lévő követ rugdosta, álla szinte a mellére tapadt.

– Zara.

Aliide meghökkent. Ez aztán a bemutatkozás!

– Aliide Truu.

A lány abba hagyta a kő rugdosását. Elengedte a pad szélét, melyre evés után újra ráfonódtak az ujjai. Fejét kissé feljebb emelte.

– Örülök, hogy megismerhettem.